

10 клас

1 тур

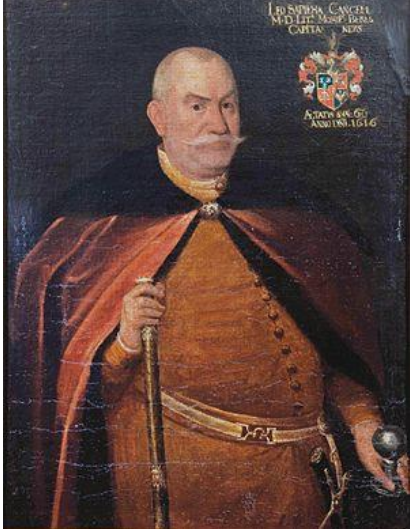

Максімальная колькасць балаў – 137

I.	Дайце азначэнне наступным паняццям з гісторыі Беларусі (за кожнае поўна раскрытае паняцце – 2 балы, за часткова раскрытае – 1 бал)
	Срэбшчызна – падатак, які збіраўся срэбрам (срэбранымі манетамі) з усяго насельніцтва на карысць дзяржавы ў ВКЛ. У XV — XVI стст. Срэбшчызна збіралася таксама ў якасці надзвычайнага дзяржаўнага падатка на ваенныя патрэбы.
	Даніна – натуральны падатак, што плацілі сяляне ВКЛ за зямельны надзел землеўладальніку, асноўны падатак да сярэдзіны XVI ст. Звычайна выплочваўся зернем, льном, сенам, насеннем льну і канпель, грэчкай і г.д.
	Панишчына – апрацоўка сялянамі зямлі феодала ўласным інвентаром і цяглавай жывёлай.
	Чыни – грашовая рэнта.
	Гвалты – пільныя неадкладныя работы, выкліканыя стыхійнымі бедствамі, пажарамі, паводкамі і інш.
	Талака – народны звычай калектыўнай працы, які быў выкарыстаны феодаламі для прыцягнення сялян да тэрміновай прымусовай працы ў час жніва, касьбы, ворыва.
	Шарваркі – работы па рамонту і будаўніцтву дарог, мастоў.

II. Уважліва разгледзіце ілюстрацыю і адкажыце на пытанні (за кожны правільны адказ – 2 балы)	
	
1. Якая культавая пабудова адлюстравана на малюнку вышэй?	1. Тэмпла Майор; прымаць адказ піраміда Уццылопчтлі
2. Дзе яна размяшчалася?	2. У сталіцы дзяржавы ацтэкаў Тэначтытлан, сучасны Мехіка
3. Калі яна была пабудавана?	3. 1325 год, прымаць XIV стагоддзе

4. Хто знішчыў гэты храмавы комплекс?	4. Большая частка комплексу была знішчана ў 1521 годзе іспанскімі канкістадорамаі на чале з Эрнанам Картэсам.
---------------------------------------	---

III. Прачытайце гістарычны дакумент і адкажыце на пытанні	
<p>Усім і кожнаму паасобку, усялякага саслоўся і стану людзям, нашым шаноўным вернападданым жыхарам Вялікага Княства Літоўскага – нашая каралеўская міласць.</p> <p>Аб’яўляем нашым шаноўным падданым, што нашага ведама дайшоў змест некаторых грамат, надрукаваных на рускай мове ў віленскай рускай тыпаграфіі, уяўляўшых сабой пасквіль і заклік да паўстання супраць духоўнай і свецкай улады. Ёсць меркаванне, што ў гэтай тыпаграфіі было надрукавана яшчэ шмат кніг, напоўненых яшчэ горшым паклёпам і блюзнерствам.</p> <p>Таму мы, жадаючы забяспечыць патрэбную паслухмянасць уладам і не дапусціць, каб такія з’едлівыя граматы з’яўляліся крыніцай бунтаў, загадваем усім, каб ніхто не адважваўся такіх кніг, пасквіляў і грамат купляць і прадаваць пад пагрозай штрафу 5000 злотых на карысць нашай казны і іншых штрафаў, указаных у агульным праве, але каб кожны іх адбіраў і спальваў. А для таго, каб гэта стала ўсім вядома, загадваем нашаму Віленскаму магістрату абвясціць і прывесці ў выкананне гэтую нашу грамату ў звычайным парадку.</p> <p>Напісана ў нашым лагеры пад Смаленскам дня 7 мая месяца года Гасподняга 1610, 1-га валадарання нашага польскага 23 і шведскага 17.</p>	<p>1. Як звалі вялікага князя, які выдаў гэтую грамату? (Жыгімонт III Ваза - 1 бал)</p> <p>2. Якую друкарню мелі на ўвазе ў грамаце? (Віленскую брацкую праваслаўную друкарню – 2 балы)</p> <p>3. Якія творы, там надрукаваныя, выклікалі такую негатыўную рэакцыю цэнтральнай улады Рэчы Паспалітай? (палемічныя творы М. Смятрыцкага – 2 балы)</p> <p>4. Супраць якой грамадскай з’явы выступалі аўтары грамат, якія кароль загадваў спаліць у прыведзеным тэксце? (супраць Брэсцкай уніі – 2 балы)</p> <p>5. Што стала далей з друкарняй, якая надрукавала дадзеныя граматы? (у 1611 г. пераехала ў Еўе, якое знаходзілася пад шляхецкай юрысдыкцыяй, што ахоўвала праваслаўнае брацтва ад уніяцкага ўмяшання – 3 балы)</p>

IV. Разглядзіце партрэты гістарычных асоб і адкажыце на пытанні		
		
А.	Б.	В.
1. Як завуць асоб, адлюстраваных на карцінах? (за кожнага па 2 балы)		
Канстанцін Астрожскі	Леў Сапега	Януш Радзівіл
2. Што іх аб'ядноўвае? (2 балы)		
Яны ўсе ў розныя часы займалі пасаду вялікага гетмана літоўскага		
3. У якіх ваенных канфліктах яны прымалі ўдзел? (за кожны поўны адказ – 2 балы)		
у войнах з крымскімі татарамі і маскоўскай дзяржавай у пачатку XVI ст.	з маскоўскімі войскамі ў Лівонскай вайне	з казакамі Хмяльніцкага і маскоўскімі войскамі ў 1648–1655 гг.
4. Назавіце найбольш важную падзею/падзеі, у якой(якіх) вышэйназваныя асобы прынялі ўдзел		
бітва пад Оршай (1514 г.) – 1 бал	выхад Статута 1588 г. і заключэнне Ям-Запольскага міра – 2 балы	бітва пад Лоевым (1649 г. і 1651 г.), Кейданская унія (1655 г.) – 2 балы

V. Запоўніце табліцу “Прадстаўнікі грамадска-палітычнай думкі ВКЛ XVII – XVIII стст. і іх галоўныя ідэі”			
№ n/n	Прадстаўнікі палітычнай думкі	Творы	Галоўныя ідэі
1	Станіслаў Шчука (2 балы)	«Зацьменне Польшчы»	Крытыкаваў палітычны лад Рэчы Паспалітай, прапанаваў правесці рэфармаванне палітычнай сістэмы ў мэтах умацавання цэнтральнай улады. Выступаў за паляпшэнне адукацыі, увядзеньне ў школьныя праграмы гісторыі і геаграфіі. (3 балы)
2	Казімір Льшчынскі (2 балы)	«Аб неіснаванні Бога» (2 балы)	Упершыню ўжыў тэрмін «атэісты». Ён прызнаваў вечнае існаванне бясконцай прыроды, якая развіваецца па сваіх законах без умяшання Бога.
3	Георгій Каніскі	«Гістарычныя звесткі аб епархіі Магілёўскай» (2 балы)	Лічыў Бога першапрычынай усяго існага. Паважліва адносіўся да поглядаў Каперніка і Галілея, выступаў супраць усёўладдзя магнатаў у Рэчы Паспалітай і прапагандаваў неабходнасць моцнай цэнтральнай улады. (3 балы)
4	Казімір Нарбут (2 балы)	«Логіка, або Навука разважання і меркавання пра прадметы навукі»	Выступаў за вызваленне філасофіі ад схаластыкі і багаслоўя, за развіццё навукі, з’яўляўся прыхільнікам дэізму. Падтрымліваў рэформы ў краіне, выступаў за развіццё свецкай сістэмы адукацыі. (3 балы)
5	Бенядзікт Дабшэвіч (2 балы)	«Тэзісы ва ўніверсальную філасофію» (2 балы)	З павагай ставіўся да навукі, да выхавання і адукацыі, выступаў за падзел сфер навукі, філасофіі і рэлігіі.
6	Ігнацы Масальскі	Школьныя праграмы (2 балы)	Гаварыў пра неабходнасць пераадолення адсталасці краіны, выступаў за вызваленне сялян ад

			прыгону і надзяленне іх зямлёй. Імкнуўся да лібералізацыі рэлігійнага жыцця, дамагаўся таго, каб сельскае ніжэйшае духавенства ў сваёй дзейнасці карысталася мовамі, зразумелымі для парафіян, заахвочваў асвету сялянства. (4 балы)
--	--	--	---

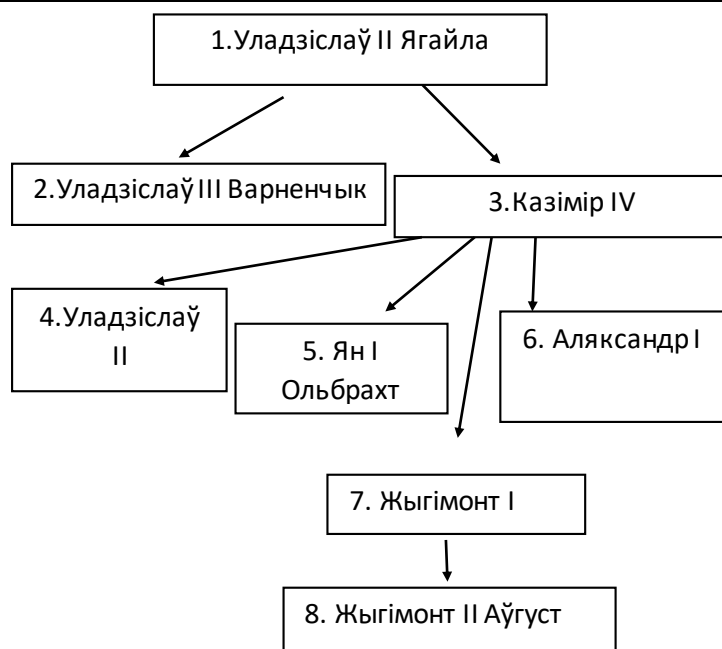
VI. Уважліва прачытайце гістарычны дакумент і адкажыце на пытанні	
<p>Пра заслугі Сталіна яшчэ пры яго жыцці напісана дастатковая колькасць кніг, брашур, даследаванняў. Агульнавядома роля Сталіна ў падрыхтоўцы і правядзенні сацыялістычнай рэвалюцыі, у грамадзянскай вайне, у барацьбе за пабудову сацыялізму ў нашай краіне. Гэта ўсім добра вядома.</p> <p>Цяпер размова ідзе пра пытанне, якое мае велізарнае значэнне і для сучаснага і для будучага партыі, — размова ідзе пра тое, як паступова складваўся культ асобы Сталіна, які ператварыўся на пэўным этапе ў крыніцу цэлага шэрага буйнейшых і даволі цяжкіх скажэнняў партыйных прынцыпаў, партыйнай дэмакратыі, рэвалюцыйнай законнасці.</p>	<p>1. Хто агучыў гэты тэкст публічна? (М.С. Хрушчоў – 1 бал)</p> <p>2. Калі гэта адбылося? (люты 1956 г. – 1 бал)</p> <p>3. На якім мерапрыемстве быў агучаны гэты тэкст (на XX з’ездзе КПСС – 1 бал)</p> <p>4. Якія наступствы выклікала гэтае выступленне? (Пасля з’езда па ўсёй краіне пачаўся дэмантаж помнікаў І. В. Сталіну, перайменаванне вуліц і гарадоў, якія насілі яго імя – 1 бал)</p> <p>Спыніліся палітычныя рэпрэсіі, унутры партыі пачалі складвацца больш дэмакратычныя адносіны – 1 бал</p> <p>Былі прыняты абноўленыя Асновы крымінальнага заканадаўства, якія адмянялі паняцце «вораг народа», павышалі ўзрост наступлення крымінальнай адказнасці з 14 да 16 гадоў, забаранялі атрыманне прызнання падчас следства шляхам пагроз і насілля – 2 балы.</p> <p>У 1956—1961 гг. было рэабілітавана каля 700 тыс. чалавек, у тым ліку шэраг вядомых ваенных і партыйных дзеячаў. Гэта азначала не толькі іх вызваленне, але і аднаўленне ў правах, вяртанне добрага імя – 2 балы.</p>

VII. Разглядзіце карціну і адкажыце на пытанні	
	<ol style="list-style-type: none">1. Назавіце імя аўтара карціны (Ян Дамель) (2 балы)2. У які час ён працаваў? (першая палова XIX стагоддзя) (2 балы)3. У якім стылі ён пісаў свае творы? (класіцызм) (2 балы)4. Дзе гэты мастак навучаўся жывапісу? (у Віленскім універсітэце) – 2 балы)5. Якія гістарычныя асобы намалюваны на карціне? (Тадэвуш Касцюшка – 1 бал, імператар Павел I – 1 бал)6. Дзе адбылася сустрэча, намалюваная на карціне? (у Петрапаўлаўскай крэпасці ў Санкт-Пецярбургу – 2 балы)7. Напішыце назву карціны (“Павел I вызваляе Т. Касцюшку з турмы” – 3 балы)

VIII. Выканайце заданні па карце	
	<ol style="list-style-type: none">1. Напішыце назвы населеных пунктаў, пазначаных лічбамі (1 – Брэст, 2 – Навагрудак, 3 – Гродна, 4 – Вільня, 5 – Полацк, 6 – Віцебск – 3 балы)2. Якой лічбай пазначана сталіца Вялікага Княства Літоўскага? А цэнтры ваяводстваў, створаных у 1413 – першай палове XVI ст. ? (Вільня – 4, цэнтры ваяводстваў – 2, 5, 6 – 2 балы)3. Пералічыце гарады, што пазначаны на карце, дзе збіраліся сеймы ВКЛ з 1440 па 1568 г. (Навагрудак, Бярэсце, Гродна, Вільня – у любым парадку прымаць пералік – 3 балы)4. У склад якога з ваяводстваў уваходзіла мясцовасць, дзе Вы жывёце? (прыклад адказу – Навагрудак быў цэнтрам Навагрудскага ваяводства –

2 балы).

IX. Разглядзіце схему і адкажыце на пытанні

1. Як называлася дынастыя, што адлюстравана на схеме? (Ягелоны – **1 бал**)
2. У якіх краінах кіравалі яе прадстаўнікі? (Польшча, Вялікае Княства Літоўскае, Чэхія, Венгрыя – **па 1 балы за кожную назву краіны**)
3. Напішыце нумары прадстаўнікоў дынастыі, якія ніколі не былі вялікімі князямі літоўскімі (2, 4, 5 – **па 1 балу за кожнага**)
4. Як звалі бацьку заснавальніка дынастыі? (Альгерд – **1 бал**)
5. Які з прадстаўнікоў гэтай дынастыі загінуў на полі бітвы? (2-ы, Уладзіслаў III Варненчык – **2 балы**)

Х.	Разглядзіце карыкатуру і адкажыце на пытанні (кожны правільны адказ – 2 балы)
	<ol style="list-style-type: none">1. Якой гістарычнай падзеі магла быць прысвечана дадзеная карыкатура? Ялцінскай канферэнцыі2. Калі і дзе яна адбылася? 4-11.02.19453. У часопісе якой краіне магла быць надрукавана такая карыкатура? ЗША4. Якія вядомыя палітыкі адлюстраваны на карыкатуры? І.В. Сталін5. Якія краіны сімвалізуюць постаці на пярэднім плане? ЗША і Вялікабрытанію6. Як можна апісаць пачуцці постацяў, намаляваных на карыкатуры? Чаму мастак выявіў іх менавіта так? І.В. Сталін задаволены, бо павялічвае тэрыторыі і межы ўплыву СССР, ЗША і Вялікабрытанія глядзяць на гэта з распаччу, бо не могуць нічога зрабіць, хаця ім недаспадобы паводзіны кіраўніка СССР і павялічэнне міжнароднага ўплыву апошняга.
<p>“Прощу прощения, я все ещё богат” – пад такой назвай амерыканскі часопіс “Чыкага Трыб’юн Амерыка” размясціў артыкул аб Ялцінскай канферэнцыі і дадаў да яе карыкатуру дзе І.В. Сталін атрымоўвае верх у гульні над ЗША і Вялікабрытаніяй за сусветнае панаванне.</p>	